



Jasmina Šepetavc

## Pocestnice so me zapeljale

**Pocestnice / Harlots**

leto 2017-

scenarij **Moira Buffini, Alison Newman**

država **VB, ZDA**

dolžina **16 x 45'**

Seriya **Pocestnice** (Harlots 2017–) je del produkcije spletne platforme Hulu, ki je v tekmi z Netflixovimi in Amazonovimi originalnimi vsebinami v zadnjih letih pospešila svojo spletno tovarno sanj. Najbolj uspešna je bila z distopično feministično serijo **Deklina zgodba** (The Handmaid's Tale 2017–), letos pa je v svet poslala televizijsko predelavo zgodb Stephen Kinga, **Castle Rock** (2018–), in malo manj posrečeno psihološko dramo o posadki astronautov, ki naj bi šli na Mars, **Prvi** (The First, 2018–), narejeno pod režijskim vodstvom legendarne Agnieszke Holland in s Seanom Pennom v glavni vlogi. V tej tiraniji izbire med vsebino spletne in klasične televizije, ki je v času enega življenja ne bomo mogli pogledati v celoti, so **Pocestnice** na spletnih platformah spolzele mimo skoraj neopaženo, kot

še ena od serij, ki jo (še) skorajda nihče ne gleda, čeprav ima elemente, ki bi lahko pritegnili precej širok krog gledalk in gledalcev ravno zato, ker delujejo na več ravneh.

Za kuhinjsko mizo bordela skupina deklet prebira *Harris's List of Covent Garden Ladies*, publikacijo, ki – podobno kot Ekran s filmi in serijami danes – ocenjuje zabavo 18. stoletja: londonske prostitutke (na primer Fanny, zimska poslastica za tiste, ki so jim vseh radostna tolsta dekleta, poleti pa zna malo smrdeti). Serija nas uvodoma šokantno podučí, da se je v tistem času z (bojda) najstarejšo obrtjo ukvarjala kar ena petina vseh žensk. Soustvarjalka serije Moira Buffini je izhajala iz zgodovinskega dejstva, da je bil London tistega časa znan kot prestolnica seksa: privlačjal je ameriške in evropske turiste, mlade neporočene vavjence, ki so se v mestu izobraževali, in vojske pravkar končane sedemletne vojne. Tako ni nič nenavadnega, da je bila izbira obilna, moč dobre recenzije večja kot danes, konkurenca pa pogosto kruta. Zgodba *Pocestnic* se odvija skozi rivalstvo dveh bordelov: prvega, skromnejšega, v neki zakotni londonski ulici vodi ambiciozna Margaret Wells (oskarjevka Samantha Morton). Mati jo je za par čevljev že pri desetih letih prodala v bordel kruti madame Lydii Quigley (Lesley Manville), ki že leta vodi višjeslojno hišo za plemiče v bogatem delu mesta. Med ženskama ostajajo neporavnani računi in stare zamere, te pa zakomplicira še Margaretina želja po uglednejši instituciji, ki bi konkurirala Lydiini, in skrivnosten krog bogatih moških, ki posiljujejo in ubijajo device. Te pa jim priskrbuje madame Quigley.

*Pocestnice* na prvi ravni delujejo kot bogata kostumska drama z elementi trilerja, ki se dogaja pretežno v bordelih,



spalnica in zakotnih ulicah, v različnih pozah, z večjim ali manjšim užitek, vedno pa za denar. A o seriji zares ne bi bilo vredno pisati, če ne bi bila večplastna in ne bi šla onkraj seksa in občasnega umora: serija na trenutke res zdrsne v pretiravanje, ki pa je morda celo na mestu; navsezadnje je moda stoletja – s plastmi belega pudra in lepotnih znamenj, naborki, korzeti in mogočnimi lasuljami – že sama po sebi vaja v izumetničeni predstavi. To le še krepí *tableau vivant* prostitutk bogatejšega od bordelov, ki v kostumih strankam predstavljajo prizore grške in rimske mitologije, pa tudi dejstvo, da je prostitucija sama nekakšna vaja v performansu – ne samo tistem brez oblek. »Najpomembnejše je prostituiranje, ki ga izvajamo oblečene,« reče Charlotte, Margaretina starejša hči (Jessica Brown Findley, najbolj znana po britanski družinski sagi *Downton Abbey* in *Črnem ogledalu*), že priznana kurtizana, ko jo v družbo pokliče njen sponzor sir George Howard (Hugh Skinner iz serije *Fleabag*), da bi pokazal svojo »posest«. *Pocestnice* tako ostajajo z drugo nogo vedno trdo na realnih tleh razrednega boja in jasne feministične politike, ki jo poskušajo misliti skozi ekonomske možnosti in omejitve žensk nižjega in višjega razreda v nekem obdobju (navsezadnje pa govorijo o realnih pogojih preživetja mnogih oseb še danes). Prostitucija je na eni strani ekonomska transakcija, ki je ženskam (in, v primeru serije, redkim moškim) z omejenimi možnostmi preživljanja dostopna kot vir zaslužka. Nekatere med njimi pa jo uspejo izrabiti za izboljšanje statusa, saj prinaša nekakšno obliko moči in preskrbljenosti, ne da bi bile omejene z zakonom, ki lahko pomeni še večjo podrejenost žensk: medtem ko žena Charlottinega sponzorja obupano reče, da mož zapravlja njeno dediščino, ki jo zakon priznava kot njegovo, daje Margaret skorajda enako lekcijo o moči in svobodi mlajši hčeri Lucy (Eloise Smyth): »Moški ne spoštujejo žena, spoštujejo lastnino. Denar je edina moč ženske v tem svetu.« Prostitucija kot emancipacija je ideja, ki se v *Pocestnicah* pojavi večkrat (sploh takrat, ko vidimo, da so žene, sestre, hčere ... bogatih družin enako ali še bolj ujete v svoje okoliščine kot prostitutke), ne da bi jo enolično romantizirale brez prikaza hrbtnosti in spolne neenakosti in nasilja moških. Ne glede na raven spretnosti manipuliranja in pretvarjanja obe, izkušena Charlotte in naivna Lucy, na neki točki postaneta žrtvi posilstva privilegiranih moških, ki jih le redkokdaj doleti kazen.

*Pocestnice* se tudi ne ujamejo v past prikazovanja vseh moških kot nasilnih pokvarjencev in vseh žensk kot bolj ali manj nedolžnih žrtev patriarhata. Veliko moških – strank, ljubimcev in mož – je dobrih, njihovi seksualni fetiši pa niso nekaj, kar bi bilo povezano s slabim značajem, tako kot niso vsi ženski liki prikazani v pozitivni luči. Margaret in Lydia sta popolna protagonistka in antagonistka ravno

zato, ker nobena od njiju ni preprosto dobra ali slaba: ne le da Lydia prodaja device morilskim bogatašem in svoja dekleta pahne v krog dolgov za njihove lekcije tujih jezikov in igranja inštrumentov (ki jih morajo odplačevati z mesenim delom), ampak je tudi neizmerno vdana svojemu naivnemu in neumnemu sinu, ki ji pomaga pri poslu predvsem tako, da preizkuša nova dekleta. Margaret, ki za dekleta skrbi z materinsko pozornostjo, pa v prostitucijo vzgoji in proda svoji dve hčeri. Charlotte vpelje v posel pri dvanajstih letih in jo vsakič, ko želi zapustiti sponzorja, prepričuje v nasprotno, deviškost Lucy pa skuša prodati najboljšemu ponudniku že v prvi epizodi in to tudi stori – kar dvakrat, da se lahko preseli v boljši del mesta.

V drugi sezoni serija dobi še več feminističnih podtonov, ki presežejo razredne neenakosti, Charlotte pa največjo zaveznico najde v plemkinji Isabelli Fitzwilliam (Liv Tyler), žrtvi izsiljevanja Madame Quigley in ujetnici krutega brata (Julian Rhind-Tutt), ki ji odreka dediščino. Zakonske možnosti žensk v spopadu z (morilskimi) moškimi in ženskami pod njihovo zaščito so frustrirajoče omejene, zato se junakinje med sabo povezujejo v nekakšna (vsaj začasna) zavezništva, ki sicer niso nikoli enoznačna in brez zapletov, a ponujajo obliko moči v solidarnosti.

*Pocestnice* po tonu spominjajo na druga dva britanska kostumska hita s temačnim vzdušjem, **Peaky Blinders** (2013–) in **Taboo** (2017–), le da so tokrat v ospredju ženski liki. Pa tudi dobra igra, soliden, na mestih izjemno prodoren scenarij, presenetljive glasbene in stilistične izbire ter posrečeni humorni vložki, ki imajo večinoma opraviti s sočnimi opisi telesnih delov in seksualnih dejanj, predvsem pa s spopadanjem z življenjem s pomočjo humorja. In če smo zadnje leto namenili velik del naše filmske kritike pogojem dela za ženske v filmski in televizijski industriji, so *Pocestnice* nekakšna izjema, saj so zavezane feminizmu tudi za kamero: serijo sta napisali Moira Buffini (scenaristka filma *Jane Eyre*) in Alison Newman, režirale in producirale pa so jo ženske. Obe sezoni *Pocestnic* kljub nekaterim pomanjkljivostim in na mestih nelogičnim izbiram likov prepričata do te mere, da se na koncu dodobra čustveno vpletemo v usode likov in serije same, ki zna najti pravo ravnovesje med feminističnim podukom o krutosti patriarhata in frustrirajočem boju žensk z nasiljem ter preživetvenimi strategijami, kakršne so imele ženske na voljo in so jih znale uporabiti za izboljšanje svojih življenj. Pred dnevi je bila potrjena tretja sezona, zato je še dovolj časa, da *Pocestnice* postanejo serija, ki jo gledamo. **E**